

1. NIVELL CONTEXTUAL

TÍTOL	<i>Cadira i roba</i>
AUTOR	Antoni Tàpies (Barcelona, 1923)
ANY	1970
DIMENSIONS	94 x 76 x 73 cm.
TÈCNICA	<i>Assemblage</i>
LOCALITZACIÓ DE L'OBRA	Fundació Antoni Tàpies, Barcelona.
DADES BIOGRÀFIQUES RELLEVANTS	<p>La seva família burgesa, culta i catalanista, immersa des de mitjans del segle XIX en una tradició editorial i llibretera, li va despertar l'amor pels llibres i la lectura.</p> <p>Durant els anys 1942 i 1943 va patir una malaltia pulmonar amb una llarga convalescència. En aquell temps va copiar Van Gogh i Picasso i s'interessà per la història de la filosofia, el pensament budista i la música romàntica, així com per tota la ideologia estètica del romanticisme i del postromanticisme alemany.</p> <p>L'any 1944 va iniciar els seus estudis de Dret a la Universitat de Barcelona, però els va abandonar poc abans d'acabar. En l'Acadèmia Valls de Barcelona, on estudiava dibuix, va conèixer el poeta i crític d'art Josep M. Junoy, que va influir decisivament en la seva determinació de dedicar-se a l'art.</p> <p>L'any 1948 va fundar la revista <i>Dau al Set</i> amb els artistes Joan Ponç, Joan Josep Tharrats, Arnau Puig, Modest Cuixart i Joan Brossa, i va desenvolupar un interès creixent pel surrealisme, la psicoanàlisi i la ciència moderna.</p> <p>L'any 1950 és becat pel govern francès. Durant la seva estada a París s'interessà pel marxisme. Sota la influència del pensament marxista i preocupat per la situació política d'Espanya sota el règim franquista, l'any 1951 realitzà nombroses pintures de tema social.</p> <p>Del 1952 al 1954 la seva obra va adquirir un caire marcadament abstracte com a reacció del període anterior. A París, havia conegut la pintura matèrica de Wols, Fautrier o Dubuffet. A més, Tàpies havia quedat molt impressionat per les fotografies de murs que Brassai feia aleshores. Ben aviat va començar a utilitzar nous materials com la pols de marbre, la sorra i les terres de color, entre d'altres. A les pintures matèriques, els materials deixen de ser mitjans sotmesos a l'expressió d'una idea per convertir-se en la idea mateixa. Es produeix una identificació entre matèria i forma, entre concepte i llenguatge. L'any 1954 es va casar amb Teresa Barba Fàbregas, amb qui tindrà tres fills: Antoni, Clara i Miquel.</p> <p>Va participar en una reunió clandestina, l'any 1966, al Convent dels Caputxins de Sarrià, a Barcelona, on estudiants i intel·lectuals debatien la creació del primer sindicat universitari democràtic des del final de la guerra Civil; després d'alguns dies de tancament, va ser arrestat i multat juntament amb els altres participants.</p> <p>Durant l'any 1968 va escriure diversos textos per a diferents mitjans de comunicació en els quals reflexionava sobre el paper de l'art contemporani en</p>

	<p>la societat i la situació de l'art i la cultura a Catalunya i Espanya.</p> <p>L'any 1970 va participar en una assemblea clandestina que es celebrà al monestir de Montserrat per protestar per l'anomenat Procés de Burgos, en el qual, un tribunal militar jutjava els opositors a la dictadura del general Franco. Al llarg de l'any intensificà la producció d'objectes escultura.</p> <p>Va contribuir amb una litografia i un cartell a la campanya promoguda per diverses entitats cíviques per demanar l'abolició de la pena de mort a Espanya, l'any 1975, i va participar en diferents accions organitzades per opositors al règim franquista en favor de l'amnistia a presos polítics i del retorn definitiu de les llibertats democràtiques.</p> <p>Va crear, l'any 1984, la Fundació Antoni Tàpies a Barcelona, amb l'objectiu de donar a conèixer les manifestacions estètiques contemporànies. Sis anys després, s'inaugurà l'escultura monumental <i>Núvol i cadira</i> que corona la seu de la Fundació, l'antiga Editorial Montaner i Simon.</p> <p>A finals dels anys vuitanta es va interessar cada vegada més per la cultura oriental i per una nova generació de científics que entenen la matèria com un tot canviant i en formació constant. L'any 1988 va ser investit doctor honoris causa per la Universitat de Barcelona; en el seu discurs d'investidura abordà temes relacionats amb la funció de l'art com a via de coneixement i mitjà de transformació de la consciència i de la conducta, la vigència de certes experiències espirituals i contemplatives i la seva adaptació a les necessitats actuals, i la importància de l'artista com a contribució a la lluita contra el mercantilisme i la banalització.</p> <p>Les obres dels últims anys són, sobretot, una reflexió sobre el dolor, tan físic com espiritual, entès com a part integrant de la vida. Tàpies considera que un major coneixement del dolor permet fer més dolços els seus efectes i, per tant, millorar la qualitat de vida.</p>
<p>CONTEXT HISTÒRICO-ARTÍSTIC</p>	<p>Tàpies fou particip d'una sensibilitat generalitzada que va afectar artistes d'ambdues bandes de l'Atlàntic arran de la Segona Guerra Mundial (1939-1945). La presa de consciència de la bomba atòmica i els descobriments científics van comportar una forta curiositat per la ciència, les noves idees sobre l'espai-temps i la substància, alhora que els invents com el microscopi electrònic van oferir una nova visió de la natura.</p> <p>Va començar llavors un procés històric de dissolució de les formes i s'elevà la matèria com a protagonista de l'obra. Aquesta tendència rep el nom d'Informalisme i té en Tàpies un dels seus màxims exponents.</p> <p>L'obra d'Antoni Tàpies s'emmarca, més concretament, en un context dominat per la dictadura franquista en Espanya i les seves conseqüències. A finals dels anys seixanta i començament dels setanta, el seu compromís polític s'intensifica i les obres d'aquest període tenen un marcat caràcter de denúncia i de protesta. Coincidint amb <i>l'art povera</i> a Europa i el postminimalisme als EUA, Tàpies accentua el seu treball amb objectes i incrementa el nombre d'experiències en el camp de <i>l'assemblage</i>. A principis dels anys vuitanta, un cop restaurat l'Estat de dret a Espanya, l'interès de Tàpies per la tela com a suport s'intensifica.</p>

2. NIVELL FORMAL

DESCRIPCIÓ	Cadira de fusta sobre la qual s'amuntega desordenadament gran quantitat de roba bruta i vella.
PAPER DE L'AUTOR	L'autor ha tret de context la vella cadira i la roba, la disposició de la qual ha fixat amb cola. La cadira, després d'aquesta intervenció, ha perdut la seva funcionalitat. Presentada com a peça de museu, adquireix una presència forta i misteriosa.
PAPER DE L'ESPECTADOR	<p>L'objecte posseeix una gran força expressiva i Tàpies vol arribar a l'espectador a través d'ell. Són objectes que permeten infinitat d'interpretacions gràcies a la forta dosi d'ambigüitat que contenen, conviden l'espectador a continuar i completar l'obra.</p> <p><i>Penso que una obra d'art hauria de deixar perplex l'espectador, fer-lo rumiar sobre el sentit de la vida. Tots sabem que, gràcies als anuncis, la propaganda, la publicitat i el consum com ens el suggereixen constantment els mitjans de comunicació de masses, les persones es troben en un estat més greu d'alienació. Crec que l'artista encara és una illa de llibertat, i per això encara pot dur les persones a reflexionar, perquè les idees que la majoria de la gent té del que és una vida normal no es correspon amb la vida vertadera, sinó amb un sistema de vida que els han imposat. (...) He observat que, quan dibuixem les coses només d'una manera al·lusiva, l'espectador ha de completar-les amb la seva pròpia imaginació. Això implica la seva participació, una participació en l'acte creatiu, la qual cosa considero molt important.</i></p> <p>Fragment de les declaracions de Tàpies al llibre de Barbara Catoir: Converses amb Antoni Tàpies, Ed. Polígrafa, Barcelona, 1987, pàgs. 84-85.</p>

3. NIVELL INTERPRETATIU

ELS MATERIALS	<p>Tàpies utilitza sovint materials aliens a l'expressió plàstica academicista i té un afany d'experimentació envers les noves tècniques i materials. Les pintures matèriques formen un part substancial de l'obra de Tàpies i constitueixen un projecte que es continua desenvolupant avui dia. Tàpies creu que la noció de matèria s'ha d'entendre també des de la perspectiva del misticisme medieval com a màgia, mimesi i alquímia. En aquest sentit podem comprendre el desig de l'artista que les seves obres tinguin el poder de transformar el nostre interior.</p> <p>Els objectes que Tàpies utilitza no són mai nous ni elegants, són pobres. El seu art "pobre" representa una defensa d'allò que no té valor dins la nostra societat de consum. Per això es diferencia bàsicament de <i>l'art povera</i> italià, que apunta a una poesia de l'atractiu superficial que sorgeix en oposar materials pobres amb productes industrials d'acabat impecable. <i>L'art povera</i> es dirigeix als sentits òptics i tàctils; l'art pobre de Tàpies, d'altra banda, desprèn renúncia i humilitat.</p> <p>La cadira real, amb roba real a sobre, posa de relleu l'interès de Tàpies envers les coses velles, impregnades de rastres humans. Formen part d'una arqueologia personal, simple i quotidiana, que representa un temps i una</p>
---------------	---

	vivència individuals, però que participa també de l'imaginari col·lectiu.
LES FORMES	<p>La cadira és un objecte molt apreciat per l'artista perquè convida a la reflexió. Si ens hi fixem atentament, però, a l'obra de Tàpies no apareix mai un objecte sol, l'associació d'idees és bàsica.</p> <p>Les teles també són una constant a l'obra de Tàpies: teles que es doblen, s'arruguen, es lliguen en nusos, amaguen o tapen parcialment objectes. De vegades fan referència a situacions humanes o sentiments, com quan una tela abonyegades s'assembla a un ventre o com quan una tela nuada recorda un farcell amb els nusos de les nostres passions, idees o problemes sense resoldre.</p>
CONSIDERACIONS DE L'AUTOR	<p><i>Mireu l'objecte més senzill. Agafem, per exemple, una vella cadira. Sembla que no és res. Però penseu en tot l'univers que ella comprèn: les mans i les suors tallant la fusta que un dia va ser arbre robust, ple d'energia, al mig d'un bosc frondós en unes altes muntanyes, l'amorós treball que la va construir, la il·lusió que la va comprar, els cansaments que ha alleujat, els dolors i les alegries que haurà aguantat, qui sap si en grans salons o en pobres menjadors de barriada... Tot, tot participa de la vida i té la seva importància!</i></p> <p><i>Fins i tot la més vella cadira porta dintre seu la força inicial d'aquelles sabes que pujaven de la terra, allà als boscos, i que encara serviran per donar escalf el dia que, feta estelles, cremi en alguna llar.</i></p> <p>Fragment del text <i>El joc de saber mirar</i>, escrit per Antoni Tàpies per als joves lectors de la revista Cavall Fort, núm. 82, gener de 1967, Barcelona.</p>
CONSIDERACIONS CRÍTiques	<p><i>No! Tàpies fou rotund; No convencionalismes, prejudicis, sotmetiments, aparença, mentida, engany, perjur, falsedat, no injustícies tota mena, lucre, dol, poders absoluts, dictatorials, guerra, mites establerts; ignorància fomentada; no cops d'estat, explotació home, monopolis classe, creences ultrapassades; no art lligat, aturat, repetit, tergiversat, acadèmic, estatificat, dirigit, xafardejat, esmerdegat, cagat...</i></p> <p><i>Sí! pau entre homes, justícia social, distribució, participació, afanys col·lectius; sí, senzills, humiliats, ànimes netes, bona fe; sí, intercanvi idees, propòsits, projectes, just preu; sí, valors esperit, democràcia. Sí, DADA iconoclasta, rebutjador interessos aferrissats; sí, art viu, art pobre, obra gent; progrés, ciència, coneixement; llibertat creació, expressió; ensenyament gratuït tots nivells; aprofitament totes capacitats intel·lectuals, manuals; sí, veritables revolucions; dret pa, cultura, treball; sí, plena dignitat humana sense entrebancs.</i></p> <p>Vallés Rovira, Josep: Tàpies empremta (Art-vida), Ed. Robrenyo, Sèrie Ara i avui, Barcelona, 1982, pàg. 28.</p> <p><i>A partir de la cadira, Tàpies obté una nova objectualitat, que en la seva realitat física recorda una figura asseguda del culte religiós.</i></p> <p>Franzke, Andreas: Tàpies, Polígrafa, Barcelona, 1992, pàg.: 154.</p>

4. RECURSOS

ON LINE	<p>http://www.fundaciotapies.org/site/rubrique.php3?id_rubrique=279</p> <p>Pàgina de la Fundació Tàpies amb extensa informació sobre la biografia i l'obra de l'artista.</p>
---------	---

BIBLIOGRAFIA	<p>Agustí, Ana: <i>Tàpies. Obra completa. Vol 3 (1969-1975)</i>, Polígrafa, Barcelona, 1992.</p> <p>Catoir, Barbara: <i>Converses amb Antoni Tàpies</i>, Ed. Polígrafa, Barcelona, 1987.</p> <p>Combalia Dexeus, Victòria: <i>Tàpies</i>, Polígrafa, Barcelona, 1984.</p> <p>Corredor-Matheos, José: <i>Antoni Tàpies. Matèria, signe, esperit</i>, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1992.</p> <p>Franzke, Andreas: <i>Tàpies</i>, Polígrafa, Barcelona, 1992.</p> <p>Vallés Rovira: <i>Tàpies empremta (Art-vida)</i>, Ed. Robrenyo, Sèrie Ara i avui, 1982, Barcelona.</p>
PROCEDÈNCIA DE LA IMATGE	<p><i>Tàpies</i>. Grandes Genios del Arte Contemporáneo Español. El siglo XX, Biblioteca El Mundo, Ciro ediciones, Barcelona, 2006, pàg. 93.</p>

5. APLICACIONS A L'AULA

PREGUNTES ESPECÍFIQUES DEL GUIÓ DE COMENTARI	<ul style="list-style-type: none"> - Per què creus que l'artista ha disposat la roba sobre una cadira i no sobre qualsevol altre objecte com, per exemple, una taula o un cistell? - Quines diferències formals i conceptuals hi hauria entre una cadira nova amb roba neta i aquesta obra d'en Tàpies?
CONCEPCIÓ DE L'OBRA ARTÍSTICA	<p>OBJECTIUS</p> <ul style="list-style-type: none"> - Considerar els objectes de l'entorn en les seves qualitats estètiques i també en el seu rerafons sentimental, polític, històric, simbòlic, etc. - Reivindicar l'ús de materials no convencionals (a part dels considerats propis de la pintura o l'escultura). - Reflexionar sobre la dimensió metafòrica dels materials a emprar. - Propiciar l'associació d'idees en l'espectador en utilitzar la tècnica de l'<i>assemblage</i>.
REALITZACIÓ DE L'OBRA	<p>PROCEDIMENTS</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ús d'objectes manufacturats com a part integrant de l'obra. - Ús de materials no convencionals. - Intervenció plàstica sobre objectes manufacturats. - Realització d'un <i>assemblage</i>.